

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖНАРОДНИЙ
ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА
СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

Кафедра економіки та фінансів

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 8. Фінансовий менеджмент**

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Освітня програма: «Менеджмент організацій»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Рівне – 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» для здобувачів вищої освіти ступеня магістра освітньої програми «Менеджмент організацій» за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Розробник: к.е.н., доц. Козак С.В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та фінансів

Протокол № 1 від «27» 08 2020 р.

Завідувач кафедри

 д.е.н., проф. Борейко В.І.

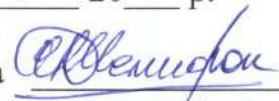
Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми
«Менеджмент організацій»

Гарант освітньої програми

 к.е.н., доц. Артюшок В.С.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією
економічного факультету

Протокол № 1 від «28» 08 2020 р.

Голова к.е.н., доц. Демидюк С.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

© Козак С.В., 2020 рік

© ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка Степана Дем'янчука», 2020
рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Обов'язковий компонент освітньої програми	
	Спеціальність 073 «Менеджмент»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1 -й
	Освітня програма «Менеджмент організацій»	Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	1 -й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: – 6	Рівень вищої освіти: магістр	20 год.	6 год.
аудиторних – 2		Практичні, семінарські	
самостійної роботи студента – 4		10 год.	4 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання год. -	
	Вид контролю: залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни: формування системи знань з управління фінансами підприємств, операційною та інвестиційною діяльністю, визначення стратегії і тактики фінансового забезпечення суб'єктів господарювання.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні і практичні питання фінансового менеджменту.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- навчити сутності та методологічних основ фінансового менеджменту, управління фінансовими ризиками та застосування інструментів антикризового керування підприємством;
- набути навичок управління грошовими потоками, прибутком, інвестиціями, активами;
- навчити методиці визначення вартості капіталу та з'ясування способів оптимізації його структури.
- ознайомити із сутністю та теоретичними основами фінансового менеджменту з урахуванням сучасних економічних теорій;
- навчити правильно застосовувати методичний інструментарій управління фінансами підприємств;
- виробити навички управління вхідними та вихідними грошовими потоками на підприємстві;
- сформуванню вміння застосовувати системний підхід до управління прибутком, інвестиціями, активами; обґрунтувати необхідність і пояснювати методику визначення вартості капіталу, оптимізації його структури;
- навчити розробляти багатоваріантні підходи до оцінки наслідків виникнення тих чи інших ситуацій залежно від супутніх до цих ситуацій умов;
- навчити правильно оцінювати вірогідність висновків, приймати до розрахунків ступінь фінансових ризиків, розробляти моделі управлінської поведінки в екстремальних умовах.

Результатом навчання за дисципліною є набуття студентами відповідно до освітньо-професійної програми таких **компетентностей**:

- СК4: здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації;
- СК7: здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість;
- СК9: здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію;

По завершенні вивчення дисципліни студенти повинні володіти **програмними результатами**:

- ПРН 1: критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;
- ПРН 2: ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення;

- ПРН 4: обґрунтовувати та управляти проектами, генерувати підприємницькі ідеї;
- ПРН 13: вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).
- ПРН 15: вміти визначати вплив інновацій на внутрішньоорганізаційні процеси підприємства, формувати та оцінювати показники інноваційної діяльності та інноваційні ризики.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- загальні основи управління активами, капіталом, інвестиціями, грошовими потоками, фінансовими ризиками;
- основні підходи до вибору політики формування активів, власних фінансових ресурсів, інвестицій;
- принципи формування активів, капіталу, кредитної, дивідендної, інвестиційної політики підприємства;
- напрями та методи оптимізації складу операційних активів, власних та позикових коштів, грошових потоків;
- шляхи управління прибутком, отриманим від різних видів фінансово-господарської діяльності;
- принципи, антикризового фінансового управління та систему експрес-діагностики;
- методичний інструментарій для обґрунтування і контролю конкретних управлінських рішень в різних сферах фінансової діяльності підприємства;
- системи інформаційного, аналітичного, контрольного забезпечення фінансового менеджменту.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні **вміти**:

- аналізувати фінансові звіти підприємства і грамотно інтерпретувати результати аналізу;
- визначати джерела фінансування активів та капіталу підприємства,
- застосовувати методи оптимізації загальної потреби в активах, капіталі, структури джерел фінансування активів;
- здійснювати оцінку окремих елементів капіталу;
- оцінювати ефективність операцій по вкладенню капіталу;
- здійснювати планування грошових потоків;
- застосовувати механізми управління структурою капіталу та операційним прибутком;
- оцінювати альтернативні інвестиційні рішення;
- вимірювати рівень фінансових ризиків;
- застосовувати систему раннього попередження і реагування при кризових ситуаціях;
- застосовувати методи фінансового планування та прогнозування;
- формулювати та обґрунтовувати управлінські рішення з усіх аспектів фінансової діяльності підприємства.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Фінансовий менеджмент як складова механізму управління підприємством.

Тема 1. Фінансовий менеджмент: основні поняття і категорії

Поняття менеджменту. Мета і завдання фінансового менеджменту. Принципи, функції та механізм фінансового менеджменту. Характеристика основних напрямків фінансового менеджменту на підприємстві. Структура і процес функціонування системи управління фінансами у компанії. Стратегія і тактика фінансового управління. Об'єкти і суб'єкти управління. Характеристика основних елементів механізму фінансового менеджменту.

Історія становлення сучасної теорії фінансів і фінансового менеджменту у трактуванні західних фахівців.

Пріоритетність цілей управління компанією у межах діючих теорій організації бізнесу (максимальний доход власників, максимізація багатства власників компанії). Базові концепції фінансового менеджменту (концепції грошового потоку, часової цінності, грошових ресурсів, компромісу між ризиком і доходністю, ціни капіталу, ефективності ринку капіталу, асиметричності інформації, агентських відносин, альтернативних витрат).

Фінансові інструменти як форми коротко- і довгострокового інвестування (пайові і боргові цінні папери, депозитарні розписки, опціони, варанти, форвардні контракти, ф'ючерси і свопи). Класифікація фінансових ринків.

Визначення понять "ризик" і "доходність", види ризику.

Література: основна: 2, 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5, 9.

Тема 2. Методичний інструментарій фінансового менеджменту

Необхідність і значення визначення вартості грошей у часі. Фактори, які впливають на зміну вартості грошей у часі. Вплив інфляції на зміну вартості грошей. Ризик і його вплив на зміну вартості грошей.

Нарахування простих і складних процентів.

Майбутня вартість грошей і її зміст. Поняття компаундингу. Розрахунок майбутньої вартості грошей з урахуванням ануїтетів. Використання процентного фактора в розрахунках майбутньої вартості грошей.

Теперішня вартість грошей і її зміст. Поняття дисконтування та сфери його застосування. Визначення суми дисконту. Визначення чистого дисконтного доходу. Розрахунок теперішньої вартості ануїтетів. Поточна вартість довічної ренти. Використання процентного фактора в розрахунках теперішньої вартості грошей.

Урахування фактора часу в розрахунках вартості облігацій та акцій. Урахування факторів інфляції, ризику, ліквідності.

Методи розрахунку ризиків. Економіко-статистичні методи оцінки рівня ризиків. Експертні методи оцінки. Аналогові методи оцінки. Премія за ризик та порядок її визначення.

Література: основна: 2, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 2, 5, 9.

Тема 3. Інформаційне забезпечення фінансової звітності підприємства

Методологічні основи побудови системи забезпечення фінансового менеджменту. Організаційне забезпечення фінансового менеджменту. Характеристика моделі фінансової інфраструктури підприємства. Системи і методи внутрішнього фінансового контролю.

Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту. Фінансова інформаційна база. Показники інформаційного забезпечення фінансового менеджменту. Зміст фінансової звітності. Загальні вимоги до інформаційної бази. Основні користувачі фінансової інформації.

Призначення і види фінансових звітів. Методи оцінки фінансових звітів. Склад, характеристика та зміст фінансової звітності підприємства згідно з положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Зміст і завдання аналізу фінансових звітів.

Література: основна: 2, 7, 8, 11; допоміжна: 5, 9, 11

Тема 4. Управління грошовими потоками підприємства

Поняття грошового потоку. Значення грошових потоків у діяльності підприємства. Оптимізація грошових потоків. Види грошових потоків та їх класифікація. Принципи управління грошовими потоками. Складання звіту про рух коштів.

Вхідні грошові потоки і їх характеристика. Зміст і завдання управління вхідними грошовими потоками. Управління грошовими потоками, пов'язаними з операційною діяльністю. Управління грошовими потоками, пов'язаними з фінансовими операціями.

Управління вихідними грошовими потоками. Зміст і завдання управління вихідними грошовими потоками. Управління грошовим потоком «оплата рахунків суб'єктів господарювання». Перерахування коштів до бюджету і цільових державних фондів. Погашення зобов'язань за кредитами та інших боргових зобов'язань. Витрати на оплату праці.

Планування надходження і використання коштів. Розробка й застосування платіжного календаря.

Література: основна: 8, 11, 13, 17; допоміжна: 1, 5, 9, 11

Тема 5. Управління прибутком

Зміст і завдання управління загальним прибутком. Системний підхід до управління прибутком. Інформаційна база управління прибутком.

Управління прибутком від операційної діяльності. Формування прибутку від основної діяльності. Фактори, що впливають на формування прибутку. Зовнішні та внутрішні фактори. Управління формуванням собівартості. Розрахунок граничної виручки і граничних витрат. Аналіз беззбитковості. Розробка цінової політики та її оптимізація на підприємстві. Політика максимізації прибутку підприємств. Операційний леверидж.

Управління формуванням прибутку від іншої операційної діяльності. Формування прибутку від фінансових операцій.

Сутність і завдання управління розподілом прибутку. Фактори, що впливають на розподіл загального прибутку. Вплив на розподіл прибутку системи оподаткування підприємств.

Управління використанням чистого прибутку. Аналіз використання прибутку. Створення резервного фонду. Політика розвитку підприємства з використанням прибутку.

Література: основна: 2, 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5, 9.

Тема 6. Фінансове планування і методи прогнозування

Фінансове прогнозування та планування в системі фінансового менеджменту. Цілі й завдання внутрішньofірмового фінансового прогнозування та планування. Види планів, зміст і послідовність їх розробки.

Методи фінансового прогнозування та планування (методи експертних оцінок, обробки часових, просторових і просторово-часових сукупностей, ситуаційного аналізу і прогнозування; прогнозування на основі пропорційних залежностей).

Бюджетування та його сутність. Види бюджетів. Складання бюджетів (кошторисів). Методика розрахунку основних фінансових показників бюджетів.

Оперативне фінансове планування як основа внутрішньofірмового фінансового контролю.

Література: основна: 2, 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5, 8, 9.

Тема 7. Оцінка поточного фінансового стану підприємства

Бухгалтерський баланс і його значення для аналізу фінансового стану підприємства. Аналіз динаміки і структури активу та пасиву балансу.

Аналіз звіту про прибутки (збитки) підприємства. Аналіз звіту про рух коштів. Критерії і методика оцінки незадовільної структури балансу підприємств.

Система показників фінансового стану підприємства та їх оцінка. Аналіз економічного потенціалу підприємства. Аналіз показників ліквідності та платоспроможності підприємства. Оцінка ліквідності балансу підприємства. Показники фінансової стійкості та стабільності підприємства і їх оцінка. Показники ринкової ділової активності підприємства.

Література: основна: 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5, 9, 17, 19

Змістовий модуль 2. Загальні основи управління активами, капіталом та інвестиціями

Тема 8. Управління оборотними активами

Сутність активів підприємства, їх склад, структура і класифікація.

Фінансові аспекти формування та використання активів відповідно до стадій життєвого циклу підприємства, кругообіг активів підприємства. Умови прискорення обороту активів у процесі їх використання. Модель Дюпона.

Склад і структура оборотних активів підприємства. Оцінка активів.

Зміст і завдання управління оборотними активами. Управління виробничими запасами. Управління дебіторською заборгованістю. Визначення

оптимальної структури дебіторської заборгованості. Забезпечення ефективного контролю за рухом і своєчасним поверненням дебіторської заборгованості. Методи інкасації дебіторської заборгованості. Методи рефінансування дебіторської заборгованості. Управління коштами. Оптимізація залишку коштів підприємства.

Джерела формування оборотних активів підприємств та способи забезпечення їх оптимальної структури. Стратегія фінансування оборотних активів: агресивна модель, консервативна модель, компромісна модель.

Література: основна: 2, 5, 7, допоміжна: 1, 5, 9, 15, 16.

Тема 9. Управління необоротними активами

Економічна сутність, склад і класифікація необоротних активів підприємства. Характер руху операційних необоротних активів у процесі їх кругообігу. Етапи формування політики управління операційними необоротними активами. Показники аналізу динаміки загального обсягу і складу, ступеня придатності, інтенсивності оновлення, ефективності використання. Оптимізація загального обсягу і складу операційних необоротних активів підприємства.

Управління основними засобами. Амортизаційна політика підприємства. Управління нематеріальними активами.

Література: основна: 2, 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5, 9.

Тема 10. Управління реальними інвестиціями підприємства

Сутність і класифікація інвестицій. Зміст і завдання управління інвестиціями. Види інвестицій. Формування інвестиційної політики.

Форми реальних інвестицій і особливості управління ними. Капітальні вкладення. Види інвестиційних проектів і вимоги до їх розробки. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів. Методи розрахунку NPV, рентабельності інвестицій, внутрішньої норми прибутку, коефіцієнта ефективності інвестицій. Окупність капітальних вкладень та її розрахунок. Особливості управління інноваційними інвестиціями підприємств. Управління реалізацією реальних інвестиційних проектів. Порядок розробки бюджету капітальних вкладень.

Управління джерелами фінансування капітальних вкладень. Інструменти довготермінового фінансування інвестицій. Визначення оптимальної структури джерел фінансування капіталовкладень. Прогнозування джерел.

Література: основна: 2, 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5, 9.

Тема 11. Капітал підприємства і принципи його формування

Визначення сутності капіталу підприємства. Класифікація капіталу. Характер руху капіталу підприємства у процесі його кругообігу. Вартісний цикл капіталу підприємства. Мета і принципи формування капіталу підприємства. Визначення загальної потреби в капіталі. Фактори, що впливають на обсяг капіталу.

Лeverидж і його роль у фінансовому менеджменті. Оцінка операційного лeverиджу. Дивідендна політика і можливість її вибору.

Література: основна: 2, 5, 11; допоміжна: 5, 9, 11, 12

Тема 12. Оцінка вартості і структури капіталу

Вартість капіталу. Вартість капіталу як міра прибутковості. Необхідна ставка доходу на капітал. Базова концепція визначення вартості капіталу. Визначення вартості власного капіталу. Вартість акціонерного капіталу. Оцінка позик. Оцінка загальної вартості капіталу. Інфляція та ринкова вартість капіталу. Розрахунок середньозваженої вартості капіталу.

Структура капіталу. Фактори, що впливають на структуру капіталу. Управління структурою капіталу. Ефект фінансового лeverиджу. Оптимізація структури капіталу. Політика підприємства щодо структури капіталу. Вплив структури капіталу на вартість підприємства.

Література: основна: 2, 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5, 9.

Тема 13. Фінансові активи: оцінка і управління

Фінансова інвестиційна діяльність підприємства. Управління фінансовими інвестиціями. Вкладання коштів у цінні папери. Розміщення коштів на депозитних рахунках.

Базова модель оцінки фінансових активів.

Оцінка боргових цінних паперів: облігацій з нульовим купоном, безстрокових облігацій, безвідзивних і відзивних облігацій з постійним доходом.

Оцінка пайових цінних паперів.

Література: основна: 2, 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5, 9.

Тема 14. Управління портфельними інвестиціями

Портфель фінансових вкладень та принципи його формування. Методи оцінки інвестиційного портфеля з урахуванням ризику. Диверсифікація інвестиційного портфеля. Ризикові інвестиції (венчурний капітал). Індикатори ринку цінних паперів.

Література: основна: 2, 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5, 9.

Тема 15. Антикризове фінансове управління на підприємстві

Економічна сутність фінансових ризиків та їх класифікація. Зміст управління фінансовими ризиками. Процес прогнозування та нейтралізації ризиків у фінансовій діяльності підприємств. Способи уникнення та нейтралізації фінансових ризиків. Страхування ризиків. Використання механізмів диверсифікації.

Сутність, види і процедури банкрутства. Методичні підходи до виявлення ситуації банкрутства. Політика антикризового фінансового управління на підприємстві при загрозі банкрутства. Зміст та етапи управління санацією та оцінка ефективності її здійснення. Організаційно-фінансове забезпечення реструктуризації підприємств.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Фінансовий менеджмент як складова механізму управління підприємством												
Тема 1. Фінансовий менеджмент: основні поняття і категорії	7	1	1			5	7	-	1			6
Тема 2. Методичний інструментарій фінансового менеджменту	7	2	1			4	7	1	-			6
Тема 3. Інформаційне забезпечення фінансової звітності підприємства	6	1	-			5	6	-	-			6
Тема 4. Управління грошовими потоками підприємства	6	2	-			4	6	-	-			6
Тема 5. Управління прибутком	6	1	-			5	6	1	-			5
Тема 6. Фінансове планування і методи прогнозування	6	1	1			4	6	-	1			5
Тема 7. Оцінка поточного фінансового стану підприємства	6	2	1			3	6	-	-			6
Усього за ЗМ 1	44	10	4			30	44	2	2			40
Змістовий модуль 2. Загальні основи управління активами, капіталом та інвестиціями												
Тема 8. Управління оборотними активами	6	1	1			4	6	1	1			4
Тема 9. Управління необоротними активами	6	2	1			3	6					6
Тема 10. Управління реальними інвестиціями підприємства	6	1	1			4	6					6
Тема 11. Капітал підприємства і принципи його формування	5	1	-			4	5	1	1			3
Тема 12. Оцінка вартості і структури капіталу	6	2	1			3	6					6
Тема 13. Фінансові активи: оцінка і управління	6	1	-			5	6	1				5
Тема 14. Управління портфельними інвестиціями.	5	1	1			3	5	1				4
Тема 15. Антикризове фінансове управління на підприємстві	6	1	1			4	6	-				6
Усього за ЗМ 2	46	10	6			30	46	4	2			40
Усього годин	90	20	10			60	90	6	4			80

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Фінансовий менеджмент як складова механізму управління підприємством		
1	Тема 1. Фінансовий менеджмент: основні поняття і категорії	1
2	Тема 2. Визначення вартості грошей у часі	1
3	Тема 3. Інформаційне забезпечення фінансової звітності підприємства	-
4	Тема 4. Управління грошовими потоками підприємства	-
5	Тема 5. Управління прибутком	-
6	Тема 6. Фінансове планування і методи прогнозування	1
7	Тема 7. Оцінка поточного фінансового стану підприємства	1
Змістовий модуль 2. Загальні основи управління активами, капіталом та інвестиціями		
8	Тема 8. Управління оборотними активами	1
9	Тема 9. Управління необоротними активами	1
10	Тема 10. Управління реальними інвестиціями підприємства	1
11	Тема 11. Капітал підприємства і принципи його формування	-
12	Тема 12. Оцінка вартості і структури капіталу	1
13	Тема 13. Фінансові активи: оцінка і управління	-
14	Тема 14. Управління портфельними інвестиціями	1
15	Тема 15. Антикризове фінансове управління на підприємстві	1
	Разом	10

Змістовий модуль 1. Фінансовий менеджмент як складова механізму управління підприємством

Тема 1. Фінансовий менеджмент: основні поняття і категорії

Питання для обговорення

1. Поняття менеджменту.
2. Мета і завдання фінансового менеджменту.
3. Принципи, функції та механізм фінансового менеджменту.
4. Характеристика основних напрямків фінансового менеджменту на підприємстві.
5. Структура і процес функціонування системи управління фінансами у компанії.
6. Стратегія і тактика фінансового управління.

7.Об'єкти і суб'єкти управління. Характеристика основних елементів механізму фінансового менеджменту.

8.Історія становлення сучасної теорії фінансів і фінансового менеджменту у трактуванні західних фахівців.

Література: основна: 2, 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5, 9.

Тема 2. Методичний інструментарій фінансового менеджменту

1.Необхідність і значення визначення вартості грошей у часі.

2.Фактори, які впливають на зміну вартості грошей у часі.

3.Вплив інфляції на зміну вартості грошей.

4.Ризик і його вплив на зміну вартості грошей.

5.Нарахування простих і складних процентів.

6.Майбутня вартість грошей і її зміст.

7.Поняття компаундингу.

8.Розрахунок майбутньої вартості грошей з урахуванням ануїтетів.

9.Використання процентного фактора в розрахунках майбутньої вартості грошей.

10.Теперішня вартість грошей і її зміст.

Література: основна: 2, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 2,5, 9.

Тема 3. Інформаційне забезпечення фінансової звітності підприємства

1.Методологічні основи побудови системи забезпечення фінансового менеджменту.

2.Організаційне забезпечення фінансового менеджменту.

3.Характеристика моделі фінансової інфраструктури підприємства. 4.Системи і методи внутрішнього фінансового контролю.

5.Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту.

6.Фінансова інформаційна база.

7.Показники інформаційного забезпечення фінансового менеджменту.

8.Зміст фінансової звітності.

9.Загальні вимоги до інформаційної бази. Основні користувачі фінансової інформації.

10.Призначення і види фінансових звітів.

11.Методи оцінки фінансових звітів.

Література: основна: 2, 7, 8, 11; допоміжна: 5, 9,11

Тема 4. Управління грошовими потоками підприємства

1.Поняття грошового потоку.

2.Значення грошових потоків у діяльності підприємства.

3.Оптимізація грошових потоків.

4.Види грошових потоків та їх класифікація.

5.Принципи управління грошовими потоками.

6.Складання звіту про рух коштів.

7.Вхідні грошові потоки і їх характеристика.

- 8.Зміст і завдання управління вхідними грошовими потоками.
  - 9.Управління грошовими потоками, пов'язаними з операційною діяльністю.
  - 10.Управління грошовими потоками, пов'язаними з фінансовими операціями.
- Література: основна: 8, 11,13,17; допоміжна: 1, 5, 9,11*

Тема 5. Управління прибутком

- 1.Зміст і завдання управління загальним прибутком.
  - 2.Системний підхід до управління прибутком. Інформаційна база управління прибутком.
  - 3.Управління прибутком від операційної діяльності.
  - 4.Формування прибутку від основної діяльності.
  - 5.Фактори, що впливають на формування прибутку.
  - 6.Зовнішні та внутрішні фактори.
  - 7.Управління формуванням собівартості.
  - 8.Розрахунок граничної виручки і граничних витрат.
  - 9.Аналіз беззбитковості.
  - 10.Розробка цінової політики та її оптимізація на підприємстві.
  - 11Політика максимізації прибутку підприємств.
  - 12 Операційний леверидж.
- Література: основна: 2, 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5, 9.*

Тема 6.Фінансове планування і методи прогнозування

- 1.Фінансове прогнозування та планування в системі фінансового менеджменту.
  - 2.Цілі й завдання внутрішньофірмового фінансового прогнозування та планування.
  - 3.Види планів, зміст і послідовність їх розробки.
  - 4.Методи фінансового прогнозування та планування (методи експертних оцінок, обробки часових, просторових і просторово-часових сукупностей, ситуаційного аналізу і прогнозування; прогнозування на основі пропорційних залежностей).
  - 5.Бюджетування та його сутність.
  - 6.Види бюджетів. Складання бюджетів (кошторисів).
  - 7.Методика розрахунку основних фінансових показників бюджетів.
  - 8.Оперативне фінансове планування як основа внутрішньофірмового фінансового контролю.
- Література: основна: 2, 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5,8, 9.*

Тема 7.Оцінка поточного фінансового стану підприємства

- 1.Бухгалтерський баланс і його значення для аналізу фінансового стану підприємства.
- 2.Аналіз динаміки і структури активу та пасиву балансу.
- 3.Аналіз звіту про прибутки (збитки) підприємства.
- 4.Аналіз звіту про рух коштів.
- 5.Критерії і методика оцінки незадовільної структури балансу підприємств.

6. Система показників фінансового стану підприємства та їх оцінка. 7. Аналіз економічного потенціалу підприємства.

8. Аналіз показників ліквідності та платоспроможності підприємства. 9. Оцінка ліквідності балансу підприємства.

10. Показники фінансової стійкості та стабільності підприємства і їх оцінка.

11. Показники ринкової ділової активності підприємства.

Література: основна: 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5, 9, 17, 19

Змістовий модуль 2. Загальні основи управління активами, капіталом та інвестиціями

Тема 8. Управління оборотними активами

1. Сутність активів підприємства, їх склад, структура і класифікація.

2. Фінансові аспекти формування та використання активів відповідно до стадій життєвого циклу підприємства, кругообіг активів підприємства.

3. Умови прискорення обороту активів у процесі їх використання.

4. Модель Дюпона.

5. Склад і структура оборотних активів підприємства. Оцінка активів.

6. Зміст і завдання управління оборотними активами.

7. Управління виробничими запасами.

8. Управління дебіторською заборгованістю.

9. Визначення оптимальної структури дебіторської заборгованості.

10. Забезпечення ефективного контролю за рухом і своєчасним поверненням дебіторської заборгованості.

11. Методи інкасації дебіторської заборгованості.

12. Методи рефінансування дебіторської заборгованості. Управління коштами. Оптимізація залишку коштів підприємства.

Література: основна: 2, 5, 7, допоміжна: 1, 5, 9, 15, 16.

Тема 9. Управління необоротними активами

1. Економічна сутність, склад і класифікація необоротних активів підприємства.

2. Характер руху операційних необоротних активів у процесі їх кругообігу.

3. Етапи формування політики управління операційними необоротними активами.

4. Показники аналізу динаміки загального обсягу і складу, ступеня придатності, інтенсивності оновлення, ефективності використання.

5. Оптимізація загального обсягу і складу операційних необоротних активів підприємства.

6. Управління основними засобами. Амортизаційна політика підприємства. Управління нематеріальними активами.

Література: основна: 2, 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5, 9.

Тема 10. Управління реальними інвестиціями підприємства

1. Сутність і класифікація інвестицій.

2. Зміст і завдання управління інвестиціями. Види інвестицій. Формування інвестиційної політики.

3.Форми реальних інвестицій і особливості управління ними.

4.Капітальні вкладення.

4.Види інвестиційних проектів і вимоги до їх розробки. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів.

5. Методи розрахунку NPV, рентабельності інвестицій, внутрішньої норми прибутку, коефіцієнта ефективності інвестицій.

6.Окупність капітальних вкладень та її розрахунок.

7.Особливості управління інноваційними інвестиціями підприємств. Управління реалізацією реальних інвестиційних проектів.

Література: основна: 2, 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5, 9.

Тема 11. Капітал підприємства і принципи його формування

1.Визначення сутності капіталу підприємства. Класифікація капіталу.

2.Характер руху капіталу підприємства у процесі його кругообігу.

3.Вартісний цикл капіталу підприємства.

4.Мета і принципи формування капіталу підприємства.

5.Визначення загальної потреби в капіталі.

6.Фактори, що впливають на обсяг капіталу.

7.Лeverидж і його роль у фінансовому менеджменті. Оцінка операційного лeverиджу. Дивідендна політика і можливість її вибору.

Література: основна: 2, 5, 11; допоміжна: 5, 9, 11, 12

Тема 12. Оцінка вартості і структури капіталу

1.Вартість капіталу. Вартість капіталу як міра прибутковості.

2.Необхідна ставка доходу на капітал.

3.Базова концепція визначення вартості капіталу.

4.Визначення вартості власного капіталу.

5.Вартість акціонерного капіталу. Оцінка позик.

6.Оцінка загальної вартості капіталу. Інфляція та ринкова вартість капіталу. Розрахунок середньозваженої вартості капіталу.

7.Структура капіталу. Фактори, що впливають на структуру капіталу. Управління структурою капіталу.

8.Ефект фінансового лeverиджу. Оптимізація структури капіталу. Політика підприємства щодо структури капіталу. Вплив структури капіталу на вартість підприємства.

Література: основна: 2, 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5, 9.

Тема 13. Фінансові активи: оцінка і управління

1.Фінансова інвестиційна діяльність підприємства.

2.Управління фінансовими інвестиціями.

3.Вкладання коштів у цінні папери.

4.Розміщення коштів на депозитних рахунках.

5.Базова модель оцінки фінансових активів.

6.Оцінка боргових цінних паперів: облігацій з нульовим купоном, безстрокових облігацій, безвідзвних і відзвних облігацій з постійним доходом.

7.Оцінка пайових цінних паперів.

Література: основна: 2, 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5, 9.

Тема 14. Управління портфельними інвестиціями

- 1.Портфель фінансових вкладень та принципи його формування.
- 2.Методи оцінки інвестиційного портфеля з урахуванням ризику.
- 3.Диверсифікація інвестиційного портфеля.
- 4.Ризикові інвестиції (венчурний капітал).
- 5.Індикатори ринку цінних паперів.

Література: основна: 2, 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5, 9.

Тема 15. Антикризове фінансове управління на підприємстві

- 1.Економічна сутність фінансових ризиків та їх класифікація.
- 2.Зміст управління фінансовими ризиками.
- 3.Процес прогнозування та нейтралізації ризиків у фінансовій діяльності підприємств.
- 4.Способи уникнення та нейтралізації фінансових ризиків.
- 5.Страхування ризиків. Використання механізмів диверсифікації.
- 6.Сутність, види і процедури банкрутства.
- 7.Методичні підходи до виявлення ситуації банкрутства.
- 8.Політика антикризового фінансового управління на підприємстві при загрозі банкрутства.
- 9.Зміст та етапи управління санацією та оцінка ефективності її здійснення.
- 10.Організаційно-фінансове забезпечення реструктуризації підприємств.

Література: основна: 2, 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5, 9.

6. Самостійна робота

N з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Фінансовий менеджмент як складова механізму управління підприємством		
1	Тема 1. Фінансовий менеджмент: основні поняття і категорії	5
2	Тема 2. Визначення вартості грошей у часі	4
3	Тема 3. Інформаційне забезпечення фінансової звітності підприємства	5
4	Тема 4. Управління грошовими потоками підприємства	4
5	Тема 5. Управління прибутком	5
6	Тема 6. Фінансове планування і методи прогнозування	4
7	Тема 7. Оцінка поточного фінансового стану підприємства	3
Змістовий модуль 2. Загальні основи управління активами, капіталом та інвестиціями		
8	Тема 8. Управління оборотними активами	4
9	Тема 9. Управління необоротними активами	3
10	Тема 10. Управління реальними інвестиціями підприємства	4
11	Тема 11. Капітал підприємства і принципи його формування	4
12	Тема 12. Оцінка вартості і структури капіталу	3
13	Тема 13. Фінансові активи: оцінка і управління	5
14	Тема 14. Управління портфельними інвестиціями	3
15	Тема 15. Антикризове фінансове управління на підприємстві	4
	Разом	60

6.Завдання для самостійного опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Фінансовий менеджмент як складова механізму управління підприємством				
Тема 1. Фінансовий менеджмент: основні поняття і категорії	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Експрес опитування, тести	основна: 2, 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5, 9.	4
Тема 2. Визначення вартості грошей у часі	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, есе	основна: 1, 2, 5, 7, 8, 11, 19; допоміжна: 1, 5, 9.	4
Тема 3. Інформаційне забезпечення фінансової звітності підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, есе, доповідь	основна: 1, 2, 5, 7, 8, 11, 19, 22; допоміжна: 1, 5, 9.	4
Тема 4. Управління грошовими потоками підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, практичні завдання, тестові завдання	основна: 2, 5, 7, 8, 11, 15, 18; допоміжна: 1, 2, 5, 9.	4
Тема 5. Управління прибутком	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, практичні завдання	основна: 1, 2, 5, 7, 8, 11, 19; допоміжна: 1, 3, 5, 9, 11, 14.	4
Тема 6. Фінансове планування і методи прогнозування	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, практичні завдання	основна: 1, 2, 5, 7, 8, 11, 19; допоміжна: 1, 3, 5, 9, 11, 14.	4
Тема 7. Оцінка поточного фінансового стану підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, практичні завдання, доповідь	основна: 1, 2, 5, 7, 8, 11, 19; допоміжна: 1, 3, 5, 9, 11, 14.	4
Змістовий модуль 2. Загальні основи управління активами, капіталом та інвестиціями				
Тема 8. Управління оборотними активами	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, практичні завдання, тестові завдання	основна: 1, 2, 5, 7, 8, 11, 19; допоміжна: 1, 3, 5, 9, 11, 14.	4
Тема 9. Управління необоротними активами	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, практичні завдання, тестові завдання	основна: 1, 2, 5, 7, 8, 11, 19; допоміжна: 1, 3, 5, 9, 11, 14.	4
Тема 10. Управління реальними інвестиціями підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, практичні завдання, тестові завдання	основна: 1, 2, 5, 7, 8, 11, 19; допоміжна: 1, 3, 5, 9, 11, 14.	4
Тема 11. Капітал підприємства і принципи його формування	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, практичні завдання, тестові завдання	основна: 1, 2, 5, 7, 8, 11, 19; допоміжна: 1, 3, 5, 9, 11, 14.	4

Тема 12. Оцінка вартості і структури капіталу	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, практичні завдання, тестові завдання	основна: 1, 2, 5, 7, 8, 11, 19; допоміжна: 1, 3, 5, 9, 11, 14.	4
Тема 13. Фінансові активи: оцінка і управління	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, практичні завдання, тестові завдання	основна: 1, 2, 5, 7, 8, 11, 19; допоміжна: 1, 3, 5, 9, 11, 14.	4
Тема 14. Управління портфельними інвестиціями	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, практичні завдання, тестові завдання	основна: 1, 2, 5, 7, 8, 11, 19; допоміжна: 1, 3, 5, 9, 11, 14.	4
Тема 15. Антикризове фінансове управління на підприємстві	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, практичні завдання, тестові завдання	основна: 1, 2, 5, 7, 8, 11, 19; допоміжна: 1, 3, 5, 9, 11, 14.	4

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота з навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» виконується з метою закріплення та поглиблення теоретичних і практичних знань та вмінь, набутих студентом у процесі засвоєння навчального матеріалу з дисципліни. Виконання індивідуального завдання є важливим етапом у підготовці та складанні заліку з дисципліни «Фінансовий менеджмент».

Виконання завдань індивідуальної роботи дає можливість установити:

- здатність студента до самостійної науково-дослідної і практичної діяльності;
- уміння студента використовувати теоретичні знання і застосовувати їх для вирішення конкретних завдань;
- здатність студента збирати, систематизувати, узагальнювати й аналізувати теоретичні й емпіричні дані;
- уміння студента коротко, логічно й у доступній формі викласти основні положення, висновки і рекомендації.

Загальні вимоги до студентів при підготовці до індивідуальної роботи передбачають:

- оволодіння теоретичними знаннями щодо планування, організації наукового дослідження та практичними навичками його реалізації.
- формування широкого наукового і загальнокультурного кругозору.
- уміння аналізувати наукову літературу.
- здатність здійснити свій внесок у розробку даної теми.
- уміння коротко, логічно викласти свої думки, хід і результати аналізу наукових джерел.

Виконання, оформлення та захист індивідуальної здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Теми індивідуальних робіт

1. Мета та завдання фінансового менеджменту
2. Принципи фінансового менеджменту
3. Предмет, об'єкт та суб'єкт фінансового менеджменту
4. Функції фінансового менеджменту
5. Значення фінансового ринку для підприємств
6. Джерела фінансової інформації
7. Інформаційні потреби користувачів фінансових звітів
8. Призначення основних компонентів фінансової звітності
9. Склад та роль фінансової звітності у фінансовому менеджменті
10. Баланс підприємства його складові
11. Звіт про фінансові результати підприємства та його складові
12. Звіт про рух грошових коштів підприємства та його складові
13. Звіт про власний капітал підприємства та його складові
14. Грошові потоки від основної, фінансової та інвестиційної діяльності
15. Принципи побудови фінансової звітності
16. Вартість грошей та причини її зміни
17. Методичний інструментарій фінансових розрахунків
18. Майбутня і теперішня вартість грошей
19. Види грошових потоків та методи їх розрахунків
20. Види ануїтету та його розрахунок
21. Фінансовий аналіз та його основні форми
22. Системи фінансового аналізу
23. Інтегральний аналіз за системою Du-Pont
24. Організація фінансового аналізу на підприємстві та інтерпретація його результатів
25. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства
26. Фінансова стійкість підприємства та інструменти її оцінки
27. Аналіз ділової активності підприємства
28. Показники рентабельності фінансової діяльності підприємства
29. Сутність фінансового планування
30. Системи фінансового планування
31. Завдання та об'єкти фінансового планування
32. Етапи внутрішньофірмового фінансового планування
33. Принципи фінансового планування
34. Формування фінансової стратегії підприємства
35. Сутність фінансової політики підприємства

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою	
			для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні питання	відмінно	зараховано
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставленні питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	добре	
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві		
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабе їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	задовільно	
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок		
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна,	незадовільно з можливістю повторного	

		обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання	складання
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	незадовільно 3 обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» включає:

1. Опорний конспект лекцій.
2. Навчально-методичні посібники у локальній мережі університету.
3. Матеріали для самостійного опрацювання.
4. Мультимедійні засоби.
5. Тестові завдання.

12. Рекомендована література

Основна література

1. Базецька Г.І. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий менеджмент» / Г. І. Базецька, В. Г. Федорова / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 259 с.
2. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учеб. курс / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2005. – 656 с.
3. Бригхэм Ю.Ф. Финансовый менеджмент: Экспресс-курс / Ю.Ф. Бригхэм. – СПб.: Питер, 2013. – 592 с.
4. Брігхем Є. Основи фінансового менеджменту: підручник переклад з англ. / Є. Брігхем. – К.: Молодь, 1997. – 1000 с.
5. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами: Пер. с англ. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 800 с.
6. Воронина М.В. Финансовый менеджмент: Учебник для бакалавров / М.В. Воронина. – М.: Дашков и К, 2016. – 400 с.
7. Гудзь О.Є. Фінансова політика підприємства: Навч. посіб. / О.Є. Гудзь, П. А. Стецюк. – Київ-Львів: Ліга-Прес, 2017. – 120 с.
8. Екімова К.В. Финансовый менеджмент: Учебник для прикладного бакалавриата / К.В. Екімова, И.П. Савельева, К.В. Кардапольцев. – Люберцы: Юрайт, 2016. – 381 с.
9. Євтух О.Т. Фінансовий менеджмент для магістрів і не тільки: навч. посібник. – К.: Центр навч. літ-ри, 2011. – 408 с.
10. Єрмошенко М.М. Фінансовий менеджмент: підручник / М. М. Єрмошенко, С.А. Єрохін, О.А. Кириченко – К.: ВНЗ «Національна академія управління», 2011. – 506 с.

11. Зайков В.П. Финансовый менеджмент: теория, стратегия, организация / В.П. Зайков, Е.Д. Селезнёва, А.В. Харсеева. – М.: Вузовская книга, 2016. – 340 с.
12. Кириченко Т.В. Финансовый менеджмент: Учебник / Т.В. Кириченко. – М.: Дашков и К, 2016. – 484 с.
13. Ковалев В.В. Финансовый менеджмент. Теория и практика / В.В. Ковалев. – М.: Проспект, 2015. – 1104 с.
14. Кокин А.С. Финансовый менеджмент: Учебное пособие / А.С. Кокин, В.Н. Ясенев. – М.: ЮНИТИ, 2016. – 511 с.
15. Лапіна І. С. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Лапіна І. С., Гончаренко О. М. та ін.; за заг. ред. І. С. Лапіної. – Одеса: Атлант, 2016 – 313 с.
16. Момот Т.В. Фінансовий менеджмент: Навч. посібник / Т.В.Момот, В.О. Безугла. – К.: Центр навч. літ-ри, 2011. – 712 с.
17. Незамайкин В.Н. Финансовый менеджмент: Учебник для бакалавров / В.Н. Незамайкин, И.Л. Юрзинова. – Люберцы: Юрайт, 2016. – 467 с.
18. Охотник С. И. Финансовый менеджмент: обучающий курс: от теории к практике / С. И. Охотник, Ю. А. Булгакова. –1-е изд. – Днепропетровск: Акцент ПП, 2016. – 769 с.
19. Пазинич В.І. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. / В.І.Пазинич, А.В. Шулешко. – К.: Центр навч. літ-ри, 2011. – 408с.
20. Управління фінансами суб'єктів господарювання: Практикум: навч. посібник / А.П. Вожжов, С.В. Сорокіна, І.В. Колесова, Чікіта І.Б. та ін. – К.: Знання, 2014. – 324 с.
21. Фінансовий менеджмент: конспект лекцій для студентів факультету менеджменту та маркетингу / Уклад.: О.В. Кам'янська, Ж.М. Жигалкевич. – К.: НТУУ «КПІ», 2014. – 57 с.
22. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / Д. І. Дема, Л. М. Дорохова, О. М. Віленчук [та ін.]. – Житомир: ЖНАЕУ, 2014. – 478 с.
23. Фінансовий менеджмент: підручник / В.П. Мартиненко, Н.І. Климаш, К.В. Багацька, І.В. Дем'яненко, [та ін.] за заг. ред. Т.А. Говорушко. – Львів: «Магнолія 2006», 2014. – 344 с.
24. Фінансовий менеджмент: підручник / В.П. Мартиненко, Н.І. Климаш, К.В. Багацька, І.В. Дем'яненко, [та ін.] за заг. ред. Т.А. Говорушко. – Львів —Магнолія 2006», 2014. – 334 с.
25. Фінансовий менеджмент: підручник / кер. авт. кол. та відп. ред. проф. О. О. Непочатенко. – Умань, 2012. – 523 с.
26. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент. Підручник / В.М. Шелудько. К.: Знання, 2013. – 438 с. 3

Допоміжна література

1. Василик О.Д. Теорія фінансів: Навч. посібник. – К.: НІОС, 2000. – 416с.
2. Гальчинський А. Теорія грошей: Навч. посібник. – К.: Основи. – 2008.–415с.

3. Грідчіна М.В. Корпоративні фінанси (зарубіжний досвід і вітчизняна практика): Навч. посібник. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2002. – 232 с.
4. Иванов А. Н. Управление капиталом и дивидендная политика. — М.: Финансы и статистика, 2007.
5. Ковалев В В Введение в финансовый менеджмент. — М: Финансы и статистика, 2010.
6. Крейнина М М. Финансовый менеджмент Учеб. пособие. — М.: Дело и сервис, 2008.
7. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств.— К.: КНЕУ, 2011.
8. Федосов В., Опарін В., Львовчкін С. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями: Монографія /За наук. ред. В. Федосова. – К.: КНЕУ, 2012. – 387 с.
9. Фінанси: Вишкіл студії. Навч. посібник / За ред. д.е.н. проф. С.І. Юрія. – Тернопіль: Карт-Фінанси підприємств: Підручник / За ред. проф. А. М. Поддєрьогіна: Вид. 3-тє. — К.: КНЕУ, 2009
10. Фольмут Х. Й. Инструменты контроллинга от А до Я: Пер. с нем. / Под ред. М. Л. Лукашевича й Е. Н. Тихоненковой. — М.: Финансы и статистика, 1998
11. Хан Д. Планирование и контроль: Концепция контроллинга: Пер. с нем. — М.: Финансы и статистика, 2007
12. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: Підручник. – К.: Знання, 2006.
13. Косянчук Т.Ф., Любченко Н.Л. Комплексне оцінювання економічної стабільності промислових підприємств: монографія / Т.В. Косянчук, Н.Л. Любченко. – Хмельницький: ХНУ, 2011. – 218 с.
14. Збірник методичних рекомендацій та завдання до контрольних робіт з дисциплін спец. "Менеджмент організацій". – Донецьк: ДонНУУ, 2009. – С. 142-169.

13. Інформаційні ресурси

1. management.com.ua – бібліотека з менеджменту
2. inform.od.ua – нормативні акти у сфері управління
3. <http://window.edu.ru> – єдине вікно доступу до освітніх ресурсів
4. <http://www.profibook.com.ua> – ділова література з економіки, менеджменту, реклами і маркетингу, управління персоналом, психології бізнесу, інформаційних технологій і т.д.
5. <http://www.airn.net> – Internet-банкінг, Internet-страхування, Internet-маркетинг, електронна комерція, міжнародний бізнес, робота на фондових ринках
6. <http://www.kmci.com.ua> – бізнес-рішення для розвитку підприємств, управління маркетингом і збутом, фінансовий менеджмент, управління персоналом, інформаційні технології управління персоналом, бюджетування